

Yetişkin Tipi Tüberkülozda Biopsi ile Verifiye Plevra Tüberkülozu Saptanan Olguların İncelenmesi *

Eser GÜRDAL YÜKSEL**
Nihat ÖZYARDIMCI***
R. Oktay GÖZÜ****
Ercüment EGE*****
Nilüfer ÇAKANLAR AKSEL**

ÖZET

Bu çalışmada, Ocak 1980-Aralık 1987 tarihleri arasında kliniğimize müracaat eden "Akciğer Tbc + Tbc plörezi" tanısı konmuş 17 olgu balgamda AARB müsbetliği, BCG-ppd ilişkisi, plörezinin ve akciğer dokusundaki lezyonun yeri ve klinik, biokimyasal, bakteriyolojik, patolojik özellikleri, hastaların sosyo-ekonomik durumları ile lezyonun yaygınlığı arasındaki ilişkiler açısından incelendi. Elde edilen sonuçların klasik bilgilerle uygunluğu tartışıldı.

SUMMARY

An Investigation of Cases of Pleure Tuberculosis Verified with Biopsy, At The Adult Type of Tuberculosis

In this study, 17 patients diagnosed with Tbc + Tbc pleurisy of the lung who were treated in our clinic, Uludağ of University, Faculty of Medicine, between Jan. 1980 and Dec. 1987, AARB positivity at sputum, the relationship of BCG-ppd, the location of pleurisy, and at cell of the lung, clinical, biochemical, bacteriological,

- * Bu bildiri XVIII. Türk Tüberküloz Kongresinde tebliğ edilmiştir.
** U.Ü.T.F. Göğüs Hast. Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi
*** U.Ü.T.F. Göğüs Hast. Anabilim Dalı Başkanı
**** U.Ü.T.F. Göğüs Hast. Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
***** U.Ü.T.F. Göğüs Hast. Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

pathological, properties of the patients and the point of view of relations between socio-economic situation of the patient and lesion frequency were investigated. The conformity of the results with the classical learning was discussed.

GİRİŞ

Akciğer Tbc. ve Tbc. plörezisinin aynı hastada birlikte bulunması literatürde az rastlanan bir konudur. Bu nedenle biz konuyu detaylı olarak incelemek istedik.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

1980-1987 yılları arasında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları kliniğinde yatarak tedavi gören 17 akciğer tüberkülozu + tüberküloz plörezisinin birlikte bulunduğu vak'ayı balgamda AARB müsbetliği, BCG-ppd ilişkisi, plörezisinin ve akciğer dokusundaki lezyonun yeri ve klinik, biokimyasal, bakteriolojik, patolojik özellikleri, hastaların sosyo-ekonomik durumları ile lezyonun yaygınlığı arasındaki ilişkiler incelendi.

BULGULAR

Kliniğimizde 1980-1987 yılları arasında yatarak tedavi edilen toplam 1372 akciğer tüberkülozlu hastadan 364'ü (% 26.5) kadın, 1008'i (% 73.5) erkekti. Bu hastalardan 2'si (% 11.8) kadın, 15'i (% 88.2) erkek olmak üzere toplam 17 tanesinde akciğer tüberkülozu ve tüberküloz plörezisi birlikte teşhis edildi (Tablo: I).

Akciğer Tbc ve Tbc plörezinin birlikte bulunduğu kadın hastalar bu süre içinde kliniğimizde yatan akciğer Tbc lu tüm kadın hastaların % 0.55'ini, erkek hastalar ise tüm akciğer Tbc lu erkek hastaların % 1.58'ini oluşturuyordu. Kadın ve erkek her iki grubun toplam akciğer Tbc lu hastalara oranı ise % 1.24 olarak tesbit edildi.

Kadın hastaların yaş ortalaması 21, erkek hastaların yaş ortalaması ise 27.4 olarak saptandı (Tablo: II).

Tablo: I
Akciğer Tbc.lu ve Akciğer Tbc + Tbc Plörezili Hastaların
Yıllara Göre Dağılımı

YILLAR	Akciğer Tüberkülozlu Hasta Sayısı		Akciğer Tüberkülozu Tüberküloz Plörezisi'nin Birlikte Ol. Hasta Sayısı	
	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK
1980	53	140	1	1
1981	60	125	—	—
1982	48	134	—	4
1983	44	138	—	1
1984	47	137	1	2
1985	35	143	—	4
1986	47	122	—	1
1987	36	71	—	2
TOPLAM	364	1008	2	15

Tablo: II
Yaş Ortalaması

	HASTA SAYISI	YAŞ ORTALAMASI
KADIN	2	21
ERKEK	15	27.4

Hastaların 4'ünde (% 23.5) balgamda AARB (-), 6'sında (% 35.2) (+), 6'sında (% 35.2) (++) ve 1'inde (% 5.8) (+++) olarak bulundu (Tablo: III).

Yine bu hastaların 2 tanesinde (% 11.7) BCG (-), 12 tanesinde (% 70.5) bir defa uygulanmış, 2 tanesinde (% 11.7) iki ve 1 tanesinde (% 5.8) üç defa yapılmıştı (Tablo: IV).

Tablo: III
Balgamda AARB Sonuçları

BASİL DURUMU	(-)	(+)	(++)	(+++)
HASTA SAYISI	4 (% 23.5)	6 (% 35.2)	6 (% 35.2)	1 (% 5.8)

Tablo: IV-V-VI
ppd-BCG İlişkisi

BCG	(-)	(+)	(++)	(+++)
HASTA SAYISI	2 (% 11.7)	12 (% 70.5)	2 (% 11.7)	1 (% 5.8)

PPD	00 mm	1-9 mm	10-19 mm	20 mm ve üzeri
HASTA SAYISI	2 (% 11.7)	7 (% 42.1)	8 (% 47)	— (% 0)

ppd	(-)	(+)	(++)	(+++)
20 ve mm	—	—	—	—
10-19 mm	2	5	1	—
1-9 mm	—	6	—	1
0 mm	—	1	1	—
	—	(+)	(++)	(+++)

BCG

BCG (-) olan iki hastada (% 11.7) ppd 10-19 mm arasında, bir kez BCG yapılmış 6 hastada (% 35.2) 1-9 mm arasında, 5 hastada (% 29.4) 10-19 mm arasında, 1 hastada (% 5.8) 0 mm; iki kez BCG yapılmış 1 hastada (% 5.8) 10-19 mm arasın-

da ve 1 hastada (% 5.8) 0 mm; üç BCG li 1 hastada (% 5.8) 1-9 mm arasında ölçüldü (Tablo: V-VI).

Vak'aların tümünde plevra tüberkülozu, plevra biopsisi ile verifiye edildi.

Plevra sıvısı radyolojik olarak 7 hastada (% 41.1) sağ hemitoraksta, 10 hastada (% 58.9) sol hemitoraksta gözlendi (Tablo: VII).

Torasentezle 6 hastadan (% 35.2) 1000 cc nin altında, 5 hastadan (% 29.4) 1000-2000 cc arasında, 6 hastadan ise (% 35.2) 2000 cc nin üzerinde sıvı aspire edildi (Tablo: VIII).

9 hastada (% 52.9) 1.ci haftadan sonra, 5 hastada (% 28.4) 10.cu günden sonra, 2 hastada (% 11.7) 15.ci günden sonra ve 1 hastada (% 5.8) 26.cı günden sonra sıvı aspire edilemedi (Tablo: IX).

Tablo: VII
Plevra Sıvısının Yeri

SIVININ Y E R İ	SAĞDA	SOLDA
HASTA	7	10
SAYISI	(% 41.1)	(% 58.8)

Tablo: VIII
Plevra Sıvısının Miktarı

SIVININ MİKTARI	1000 cc'nin altında	1000-2000 cc	2000 cc'nin üstünde
HASTA	6	5	6
SAYISI	(% 35.2)	(% 29.4)	(% 35.2)

Tablo: IX
Plevra Sıvısının Aspirasyon Süresi

SÜRE	1.ci haftanın sonunda	10.cu günde	2.ci haftanın sonunda	26.cı günde
HASTA	9	5	2	1
SAYISI	(% 52.9)	(% 29.4)	(% 11.7)	(% 5.8)

Plevra sıvılarının biokimyasal incelemesinde dansitelerinin 1016-1023, pH değerlerinin 7-9.5, glukoz değerlerinin 65-111, klorür değerlerinin 100-128, LDH değerlerinin 82-351 arasında değişmekte olduğu görüldü.

Akciğerlerdeki tüberküloz lezyonu radyolojik olarak 6 hastada (% 35.2) sağ üst zonda, 6 tanesinde (% 35.2) sol üst zonda, 2 hastada (% 11.7) sağ ve sol üst zonlarda ve 1 tanesinde de (% 5.8) sağ üst ve orta zonda bulunmaktaydı (Tablo: X).

8 Hastada (% 47) 4'ü sağ üst 4'ü sol üstte olmak üzere minimal derecede akciğer tüberkülozu, 6 hastada (% 35.2) biri sağ üst, ikisi sol üst, ikisi sol orta, biri sağ

Tablo: X-XI-XII
Akciğerlerdeki Tbc Lezyonunun Yeri ve Derecesi Arasındaki İlişki

LEZYONUN YERİ	Sağ üst zonda	Sol üst zonda	Sol orta zonda	Sağ ve sol üst zonda	Sağ üst ve orta zonda
HASTA SAYISI	6 (% 35.2)	6 (% 35.2)	2 (% 11.7)	2 (% 11.7)	1 (% 5.8)

LEZYON DERECEŚİ	Minimal	Orta	Çok İlerlemiş
HASTA SAYISI	8 (% 47)	7 (% 42.1)	2 (% 11.7)

lezyonun yeri	sağ üst ve orta	sağ üst	sağ sol üst	sol orta	sol üst	sağ üst	minimal	orta	çok ilerlemiş
	—	1	—	—	2	—	—	—	—
	—	1	1	—	4	2	—	—	—
	—	4	2	—	4	2	—	—	—
	—	4	1	1	—	—	—	—	—

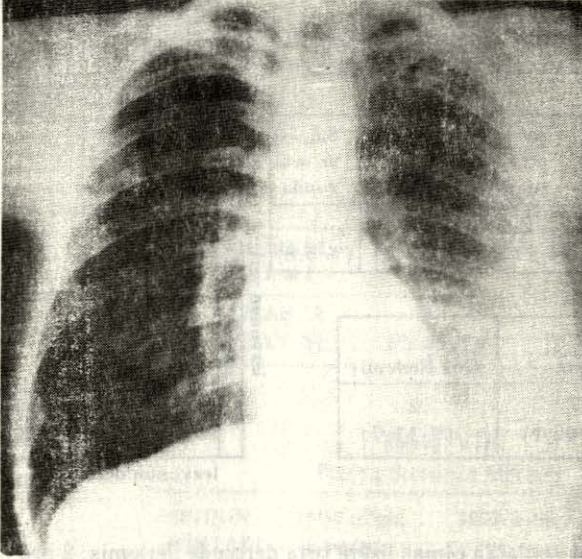
lezyonun derecesi

üst ve orta ve biri de her iki üst zonlarda olmak üzere orta derecede ilerlemiş; 2 hastada da (% 11.7) biri solda, diğeri iki taraflı olmak üzere çok ilerlemiş akciğer tüberkülozu mevcuttu (Tablo: XI-XII).

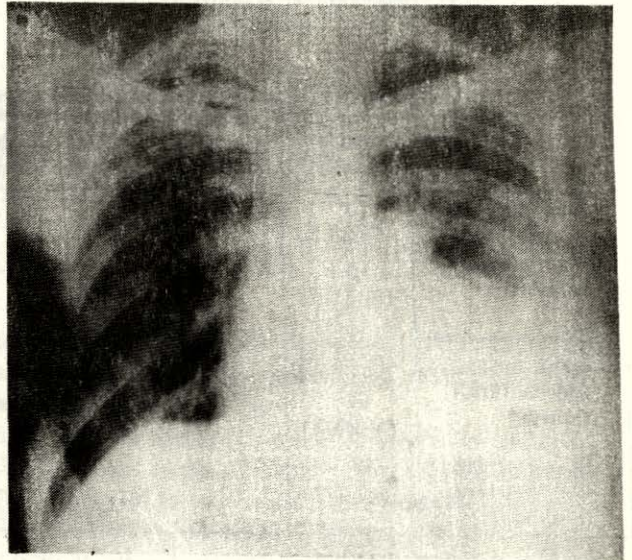
Tablo: XIII
Akciğerlerdeki Tbc Lezyonu ve Plörezi Arasındaki İlişkiler

	Vak'a Sayısı	Sağ taraf- ta Tbc. lez.	Sol taraf- ta Tbc.lez.	Sağda plörezi	Solda plörezi	Toplam vak'a sayısı
Tbc. parankim lezyonu ve plörezi aynı tarafta	3 (% 23.5)	+		+		9 (% 52.9)
	6 (% 35.2)		+		+	
Tbc. parankim lezyonu ve plörezi farklı tarafta	2 (% 11.7)		+	+		6 (% 35.2)
	4 (% 23.5)	+			+	
İki taraflı lezyon, tek taraflı plörezi	2 (% 11.7)	+	+	+		2 (% 11.7)
	17					17

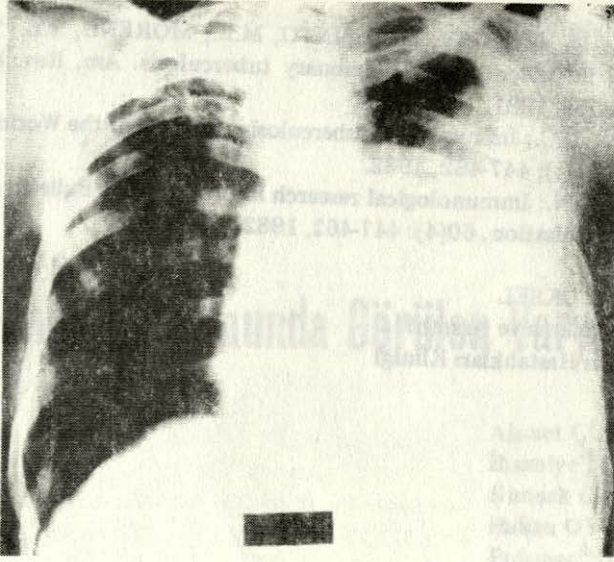
8 hastada (% 47) parankim lezyonu ve plörezi aynı taraftaydı: Bunlardan üçünde lezyonlar sağda ve beş hastada sol taraftaydı. 2 hastada (% 11.7) parankim lezyonu solda, plörezi sağda; 4 hastada (% 23.5) parankim lezyonu sağda, plörezi solda olmak üzere toplam 6 hastada (% 35.2) parankim lezyonu ve plörezi farklı taraflardaydı. 1 hastada (% 5.8) ise plörezi sağda, parankim lezyonu iki taraflıydı (Tablo: XIII) (Resim: 1-2-3).

Resim: 1
Plörezi ve parankim lezyonu aynı tarafta

Resim: 2
Plörezi ve parankim lezy. farklı tarafta

Resim: 3
Tek taraflı plörezi, iki taraflı parankim lezyonu

Hastaların meslek dağılımı ve sosyo-ekonomik durumlarına gelince: 1'i ev hanımı, 1'i reçber, 2'si şoför, 3'ü esnaf, 2'si inşaat işçisi, 1'i sandal imalatçısı, 1'i balıkçı, 1'i hızarıcı, 1'i öğrenci ve 1'i boştaydı. 5'inin (% 29.4) sosyo-ekonomik durumu kötü, 8'inin (% 47) orta, 2'sinin (% 11.7) iyi olarak saptandı.

TARTIŞMA

Klasik tüberküloz kitaplarında, reenfeksiyon tipi tüberküloz olgularında lenfo-hematojen ve hematojen yayım olmadığı belirtilmektedir^{1.2.3}. Bu nedenle de reenfeksiyon tipi tüberkülozda bir organda hastalık mevcutken diğer organlarda da görülmesi Koch'un II.ci fenomeni ile uyuşmamaktadır^{4.5.6.7}.

Bizim reenfeksiyon tipi basiller hastalarımızda, plevrada sıvı toplanması ve plevra biopsisi ile parietal plevrada Tüberküloz granülasyon dokusu saptanmıştır. Bu bulgularımız kaynak bulgularına uymamaktadır. Bu nedenle de konunun daha detaylı bir şekilde araştırılması gerektiği görüşüdeyiz.

KAYNAKLAR

1. ÖGER, O.: Tüberküloz ve Tedavisi, 1.ci baskı, Sermet Matbaası-İstanbul 1983, 51-54, 92-95.
2. GAZİOĞLU, K.: Akciğer Hastalıkları, Cilt 1, 2. ci Baskı, Tek Ofset Matbaası-İstanbul 1978, 337-338.
3. FRAZER, G.R., PARE, J.A.P.: Diagnoses of Diseases of the Chest II, 2nd Edition, W.B. Saunders Company-Philadelphia 1978, 733-735.
4. MISIRLIGİL, Z.: Tüberküloz İmmunolojisi, Mikr. Bul., 16: 309-313, 1982.

5. DANIEL, M., OXTOBY, M.J., PINTO, M.E., MORENO, S.E.: The Immun spectrum in patients with pulmonary tuberculosis. Am. Rev. Respir. Dis., 123: 556-559, 1981.
6. SOTIORS, D.C.: Immunity in tuberculosis, Bulletin of the World Health Organization, 60(4): 447-462, 1982.
7. AXELSEN, N.: Immunological research in tuberculosis, Bulletin of the World Health Organisation, 60(4): 447-462, 1982.

Eser GÜRDAL YÜKSEL

U.Ü. Sağlık Uygulama ve Araştırma
Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği
BURSA